

Sygn. akt I CZ 5/07

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa A. B.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2007 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 listopada 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20.11.2006 r. Sąd Apelacyjny umorzył postępowanie wywołane wnioskiem powoda o zwolnienie od kosztów sądowych oraz odrzucił skargę kasacyjną powoda. W uzasadnieniu podniesiono, że powód został postanowieniem z dnia 4.04.2003 r. zwolniony od kosztów sądowych częściowo, a mianowicie od wpisu sądowego. To zwolnienie obejmuje także postępowanie kasacyjne, a więc postępowanie wywołane wnioskiem powoda o zwolnienie od kosztów sądowych należało umorzyć jako bezprzedmiotowe. Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398) powoda obciążał obowiązek uiszczenia od skargi kasacyjnej opłaty podstawowej w wysokości 30 zł. Opłata ta nie została uiszczona, co uzasadnia odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 130² § 3 k.p.c.

Powód zaskarżył to postanowienie zażaleniem zarzucając naruszenie art. 130² § 3 k.p.c. oraz art. 14 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez błędną ich wykładnię. Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieuzasadniony jest zarzut naruszenia art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 14 ust. 2 u.k.s.c. Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego (porównaj między innymi postanowienia tego Sądu z dnia 30 maja 2006 r. I CZ 23/06, z dnia 14 grudnia 2006 r. I CSK 440/06 i z dnia 12 stycznia 2007 r. IV CZ 110/06 oraz uchwałę z dnia 21 listopada 2006 r. III CZP 109/06 jeszcze nie publ.) użyte w art. 130² § 3 k.p.c. pojęcie „opłaty w wysokości stałej” obejmuje nie tylko opłatę stałą w rozumieniu art. 11 i 12 u.k.s.c., ale także opłatę podstawową, o której mowa w art. 11 i 14 tej ustawy. Wynika to po pierwsze z faktu, że wysokość opłaty podstawowej jest stała i zawsze wynosi 30 zł. (art. 14 ust. 3 u.k.s.c.), po drugie ustawodawca w art. 130² § 3 k.p.c. nie użył pojęcia „opłata stała”, ale szerszego pojęcia „opłata w wysokości stałej”, które obejmuje nie tylko ściśle opłatę stałą, lecz także opłatę o stałej wysokości, po trzecie zaś nie ma podstaw do przyjęcia, że

wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji przewidzianej w art. 130² § 3 k.p.c. w sytuacji wnoszenia przez zawodowego pełnomocnika pisma podlegającego opłacie podstawowej o wysokości stałej. Ratio legis art. 130² § 3 k.p.c. uzasadnia objęcie tą sankcją także i takiej opłaty.

Nie sposób natomiast odmówić słuszności zarzutowi, który sprowadza się do zakwestionowania stanowiska Sądu Apelacyjnego, że udzielone stronie zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji obejmuje także postępowanie kasacyjne. Należy bowiem zauważyć, że z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy- kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98), co miało miejsce z dniem 6 lutego 2005 r., nastąpiła zmiana charakteru postępowania kasacyjnego, które stało się postępowaniem szczególnym, pozostającym poza strukturami sądów powszechnych, którego celem jest wyłącznie kontrola legalności prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji, które kończy sprawę rozpoznawaną w toku dwuinstancyjnego obecnie postępowania sądowego toczącego się przed sądami powszechnymi. Z chwilą wniesienia skargi kasacyjnej rozpoczyna się szczególne postępowanie kontrolne, które nie stanowi prostej kontynuacji postępowania toczącego się w sprawie przed sądami powszechnymi, a wszczyna nowe postępowanie uregulowane w odrębnym dziale, poza zwykłymi środkami odwoławczymi, różniące się znacznie od postępowania pierwszo i drugoinstancyjnego.

Z tych wszystkich względów trudno uznać, że w nowym systemie postępowania kasacyjnego zachowało aktualność stanowisko zajmowane przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym przed nowelizacją z 2006 r., że strona zwolniona od kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji zachowuje status strony zwolnionej od kosztów sądowych także w postępowaniu kasacyjnym, uzasadniane argumentem, iż przyznane przez sąd zwolnienie od kosztów sądowych odnosi się do całego postępowania w sprawie, a nie do poszczególnych instancji sądowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2000 r. III CZ 43/00 OSNC z 2000 r., z.11, poz. 202 i z dnia 26 lipca

2000 r. I CZ 89/00 nie publ., podobne stanowisko już na gruncie przepisów o skardze kasacyjnej zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 października 2006 r. w sprawie IV CZ 77/06 nie publ.).

Odmienne niż w odniesieniu do skuteczności pełnomocnictwa procesowego w postępowaniu po wniesieniu skargi kasacyjnej, którą można wywieść z regulacji art. 91 k.p.c. (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2006 r. III CZ 13/06, OSNC z 2006 r., nr 10, poz.176), nie ma w kodeksie postępowania cywilnego ani w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. k.s.c. regulacji odnoszącej się do zwolnienia od kosztów sądowych, z której można byłoby wywieść skuteczność sądowego zwolnienia od tych kosztów także w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej. Brak przepisu rozciągającego takie zwolnienie na którekolwiek z postępowań rozpoznawczych wszczynanych po uprawomocnieniu się wyroku np. na postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania. Także w obowiązującym do 1996 r. dwuinstancyjnym systemie rewizyjnym, udzielone w sprawie zwolnienie od kosztów sądowych nie rozciągało się na skargę o wznowienie postępowania ani na rewizję nadzwyczajną.

Jedynym przepisem, który regulował i nadal reguluje kwestię skuteczności, po uprawomocnieniu się wyroku, zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego w postępowaniu rozpoznawczym, jest art. 771 k.p.c. rozciągający takie zwolnienie na postępowanie egzekucyjne. Fakt, że ustawodawca szczególnym przepisem zawartym w części k.p.c. obejmującej postępowanie egzekucyjne, rozciągnął skuteczność zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego w postępowaniu rozpoznawczym na postępowanie egzekucyjne oznacza, że jest to regulacja szczególna, odnosząca się tylko do tego postępowania, zaś zasadą jest, że zwolnienie od kosztów sądowych udzielone stronie w postępowaniu rozpoznawczym jest skuteczne tylko do chwili uprawomocnienia się wyroku.

Z tych wszystkich względów uznać należy, że w obecnym stanie prawnym udzielone stronie w toku postępowania rozpoznawczego zwolnienie od kosztów sądowych nie rozciąga się na postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej. Oznacza to, że prawidłowo strona powodowa, zwolniona od kosztów sądowych w postępowaniu rozpoznawczym, chcąc uzyskać takie zwolnienie

w postępowaniu kasacyjnym, zawarła w tym przedmiocie wniosek w skardze kasacyjnej. Z kolei, jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 października 2006 r. III CZ 59/06 (jeszcze nie publ.), z uwagi na to, że żaden przepis ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. k.s.c. nie przewiduje obowiązku uiszczenia jakiegokolwiek opłaty przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych, a art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 u.k.s.c. przewidujący obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej przez stronę zwolnioną przez Sąd od kosztów sądowych w całości, nie może być wykładany rozszerzająco i rozciągany na stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów - od skargi kasacyjnej podlegającej opłacie stosunkowej, w której zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie pobiera się opłaty podstawowej. Strona powodowa nie miała zatem obowiązku uiszczenia takiej opłaty.

Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23.01.2007 r. III CZ 3/07 (niepublik.) i skład orzekający je podziela.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ k.p.c., zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu.